

Cinsel Roller ve Cinsel Mitler

Kaan KORA*, Arşaluy KAYIR*

ÖZET

Bu çalışmada cinsel işlev bozukluklarında önemli rol oynadığı ileri sürülen çeşitli cinsel mitlerin cinsel roller ile etkileşimi değerlendirilmiştir. Bu amaçla, rastgele seçilen 170 intern tıp öğrencisine Cinsel Mitler Anketi uygulanarak görüşleri alınmıştır. Sonuçta, genel olarak yerleşik cinsel mitleri onaylama oranının tüm çalışma grubunda % 52.5 olduğu, cinsiyetler arasında da bazı mitleri onaylama açısından belirgin farklar olduğu bulunmuştur. Cinsellik açısından anatomik ve fizyolojik konularda bilgilendirilmelerinin yeterli olduğu kabul edilen çalışma grubumuz içinde belirgin farkların görülmesinin cinsel bilgilendirme eksikliğini ve cinsel rollerin etkisini işaret edebileceği düşünülmüş ve bu bağlamda tartışılmıştır.

Anahtar kelimeler: Cinsel mit, cinsel rol, cinsel eğitim, cinsel işlev bozukluğu

Düşünen Adam; 1996, 9 (2): 55-58

SUMMARY

In this study, the interaction between sex roles and the sexual myths that are thought to be effective in sexual disorders is evaluated. For this purpose, we applied Sexual Myths Questionnaire to 170 medicine students doing their intership. The ratio of accepting the myths in the whole group was 52.5 % and there were some significant differences between the sexes in accepting some of the myths. The differences observed in our group which was presumed to be educated on anatomy and physiology of sexuality are discussed as being the indicators of the lack of sexual education and the effects of sex roles.

Key words: Sexual myth, sex role, sexual education, sexual dysfunction

GİRİŞ

Mit veya sözlük karşılığı olarak efsane, ağızdan ağıza dolaşarak yayılan, çoğu kez kaynağı gerçek olmayan, olağanüstü özellikler içeren bir kavramı aklımıza getirir. Cinsel mitler denildiğinde de kastedilen, kişilerin cinsel koularda doğru olduğunu düşündükleri, çoğu zaman abartılı, yanlış, bilimsel değeri bulunmayan inanışlardır (1). Toplumda yerleşik mitler sosyalizasyon sürecinde cinsel rollerimizin ortaya çıkışını etkilerler. Kadın ve erkeğin birbirinden kalın çizgilerle ayrılmasına ve karşı kar-

şıya gelmiş bir şekilde algılanmasına, cinsellik içinde cinsiyetimize ait rollerimizin baskın hale gelmesine neden olurlar (2).

Kız ve erkek çocukların doğduğu günden itibaren ayrı şemalar içinde cinsel rollerine göre yetiştirilmeleri kadın ve erkeklerin yaşayış, kavrayış biçimlerini, yönelimlerini, beklentilerini ve yaşamlarının her boyutunda ayrılıkları artırıcı olmaktadır. Bu durum, çift standartlı değer yargıları ve beklentiler içinde yetiştirilmiş kadın ve erkeklerin duygusal, bilişsel, cinsel ve akla gelebilecek her

* İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı

alandaki davranış ve yaşayış biçimlerini etkileyebilmektedir (2). Bu yapı içinde yetişen kişilerin de çarpık değer yargılarını yani mitleri taşımaları ve bunlardan etkilenmeleri beklenen bir durumdur. Özellikle erkek cinsel işlev bozukluklarının ortaya çıkışında cinsel mitlerin ağırlıklı rolü olduğu çeşitli yayınlarda bildirilmektedir (1,3,4).

İstanbul Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği bünyesinde yer alan Psikoterapi Biriminde cinsel işlev bozukluğu bulunan hastalardaki çeşitli cinsel mitlerin dönüştürülmesi, cinsellik içindeki cinsiyet rollerinin etkisinin azaltılması tedavinin odak noktasını oluşturmaktadır. Birimimizin geçmiş çalışmaları içinde, bu mitlerin varlığı sadece tedavi için başvuran hastalarda aranmış ve işlev bozukluklarına ait yorumlar bu mitler gözönüne alınarak yapılmıştır (5,6). Bu çalışmada ise tedavi başvurusu olmayan sağlıklı bireylerde mitlerin varlığı ve sıklığı değerlendirilerek cinsel rollerle ilişkisi araştırılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Olğular: Çalışmaya sağlıklı ve tedavi başvurusu olmayan, özellikle tıp eğitimi görmekte olan, cinsellik ve cinsel işlev bozuklukları dersini almış 5. ve 6. sınıf öğrencilerinden seçilen 170 kişi alındı. Verilerin değerlendirilmesi sırasında olğular cinsiyet açısından iki gruba ayrıldılar.

Uygulanan materyel: Öğrencilere 18 maddelik Cinsel Mitler Anketi uygulanarak mitlerin varlığı ve sıklığı araştırıldı. Cinsel Mitler Anketi cinsel mutsuzluğun ve cinsel işlev bozukluklarının oluşumunda etkili olduğu düşünülen inanış kalıplarının sorgulandığı bir skaladır. Skalada bulunan 1,2,4,5,6,7,8,9,10 numaralı mitler Zilbergeld (7) tarafından sadece erkeklerde uygulanarak derlenmiş. Baker ve De Silva tarafından geçerlilik-güvenirliliği kanıtlanmıştır (8). Geri kalan miler birimimizde takip edilen hastalarda en sık karşılaşılanlar olarak belirlenmiş ve ankete eklenmiştir. Anketteki bütün mitlerin değerlendirilmesinde -tümüyle 'doğru, kısmen doğru, kısmen yanlış, tümüyle yanlış- seçenekleri kullanılmakta ve sırası ile 1-2,3-4 olarak puanlanmaktadır (Ek 1).

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) bilgisayar programı yardımı ile ki-kare testi kullanılmıştır.

Ek 1. Cinsel mitler anketi

1. Erkek her zaman seks ister ve her zaman sekse hazırdır
2. Cinsel ilişkiyi daima erkek başlatmalıdır
3. Sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır
4. Sevişme cinsel birleşmeye eşittir
5. Erkeğin penisi sertleştiğinde en yakın zamanda boşalmalıdır
6. Sevişme her zaman doğal ve kendiliğinden olmalıdır, sevişme hakkında konuşmak veya düşünmek onu bozar
7. Tüm fiziksel temaslar cinsel birleşmeye gitmelidir
8. Erkekler duygularını belirtmemelidir
9. Her erkek her kadına nasıl zevk vereceğini bilmelidir
10. Sevişme ancak iki tarafın birlikte orgazm olması ile güzeldir
11. Eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alacaklarını da bilirler
12. Cinsel ilişki içinde olan eşler içgüdüsel olarak diğerinin ne düşündüğünü ve istediğini bilirler
13. Mastürbasyon kirli ve zararlıdır
14. Cinsel ilişki sırasında mastürbasyon yanlıştır
15. Erkeğin penisinde sertleşmenin kaybı eşini çekici bulmadığı anlamına gelir
16. Cinsel birleşme sırasında fantezi kurma yanlıştır
17. Erkek veya kadın sevişmeye hayır diyemez
18. Sevişmede neyin normal olduğuna ilişkin belirli ve kesin kurallar vardır

Tümüyle doğru: 1, Kısmen doğru: 2, Kısmen yanlış: 3, Tümüyle yanlış: 4

BULGULAR

Çalışmaya katılan 170 öğrencinin 88'i kız, 82'si erkekti. Yaşları 19 ile 30 arasında değişiyordu ve grubun yaş ortalaması 22.7±1.6 olarak bulundu. Kız öğrencilerin 9'u erkek ve öğrencilerin 7'si evli idi (Tablo 1). Kız ve erkek öğrencilerin ankette belirttikleri görüşleri, iki grup arasında karşılaştırıldığında, bazı mitleri onaylama açısından, belirgin cinsiyet farkları olduğu görüldü.

Ankette 3 no ile belirtilen "sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır" mitine erkek öğrencilerin kız öğrencilere kıyasla daha fazla katılması istatistiksel olarak anlamlı idi ($p<0.05$). 5 no'daki "erkeğin cinsel organında sertleşme olunca en yakın zamanda boşalmalıdır" miti ise kız öğrenciler tarafından istatistiksel olarak anlamlı derecede fazla onaylandı ($p<0.0001$). 7 no'daki "tüm fiziksel temaslar cinsel birleşmeye gitmelidir", 8 no'daki "erkekler duygularını belirtmemelidir", 9 no'daki "her erkek her kadına nasıl zevk vereceğini bilmelidir", 10 no'daki "sevişme ancak iki tarafın birlikte orgazm olması ile güzeldir" ve 11 no'daki "eşler birbirlerini sevdikleri takdirde sevişmekten nasıl zevk alabileceklerini de bilirler" mitlerine inanma erkek öğrencilerde, kızlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı derecede fazla idi (sırasıyla $p<0.01$, $p<0.004$, $p<0.02$, $p<0.04$, $p<0.05$).

Tablo 1. Sosyodemografik veriler

	Kız (n=88)	Erkek (n=82)	Toplam (n=170)
Yaş	22.1±1.4	23.3±1.5	22.7±1.6
Medeni durum			
Bekar	79	75	154
Evli	9	7	16

Tablo 2. Mitleri onaylamama oranları

Tüm mitleri onaylamama	Kız %	Erkek %	p
1. Miti onaylamama	26.1	29.3	AD
2. Miti onaylamama	68.2	67.1	AD
3. Miti onaylamama	95.5	84.1	<0.05
4. Miti onaylamama	47.7	50.0	AD
5. Miti onaylamama	45.5	79.3	<0.0001
6. Miti onaylamama	26.1	25.6	AD
7. Miti onaylamama	92.0	72.0	<0.01
8. Miti onaylamama	96.6	70.7	<0.004
9. Miti onaylamama	10.2	12.2	<0.02
10. Miti onaylamama	4.5	2.4	<0.04
11. Miti onaylamama	2.3	8.5	<0.05
12. Miti onaylamama	8.0	9.8	AD
13. Miti onaylamama	72.7	8.3	AD
14. Miti onaylamama	26.1	30.5	AD
15. Miti onaylamama	55.7	54.9	AD
16. Miti onaylamama	59.1	43.9	AD
17. Miti onaylamama	81.8	74.4	AD
18. Miti onaylamama	54.5	54.9	AD

AD: istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadı.

Ayrıca mitleri onaylama açısından baktığımızda, toplam grubun % 52.5'i yani yarıdan fazlası, az veya çok şekilde mitlere katıldıklarını belirtmişlerdi. Cinsiyet açısından baktığımızda belirgin fark yoktu. Ankette verilen mitler arasında bütün öğrenciler tarafından tümüyle yanlış olduğu kabul edilen hiçbir iteme rastlanmadı (Tablo 1).

TARTIŞMA

Cinsel sorunların nedenleri arasında yetersiz ve yanlış cinsel bilgilendirme önemli bir yer tutmaktadır. Cinsel anatominin bilinmemesi cinsel işlev bozukluğuna yol açabilir. Örneğin kadının kendi cinsel organı ile ilgili bilgi eksikliği veya erkeğin bu konudaki bilgisizliği kadında cinsel bir sorun başlatabilir. Sözgelimi klitorisle ilgili bilgisizlikleri orgazmik bir sorun doğurabilir. Toplamda karşı cinsin cinselliği ile ilgili bilgi de sıklıkla zayıftır. Tıp eğitimi gören, cinsel bilgilendirmelerinin görece iyi olduğunu düşündüğümüz (en azından anatomik ve fizyolojik bil-

gilenme açısından) bir grupta "acaba cinsel mitler genel kıyasla düşük çıkabilir mi ve acaba böyle bir bilgilendirme mitler açısından cinsiyetler arasındaki ayırımı ortadan kaldırmakta mıdır" soruları ile çalışmaya başladık.

Bu skalalar öğrencilere "cinsellik ve cinsel işlev bozuklukları" dersinin başında uygulanıyor, sonra da tartışılıyordu. Tartışmalar sırasında da öğrencilerin bazı itemleri onaylama konusunda ısrarlı oldukları gözlemlendi (örneğin 6-10-14). Bir iteme şiddetle "tabii ki yanlış" derken, aynı derecede yanlış olan bir diğer iteme "neden öyle olsun ki" diyorlardı, "aynı anda orgazm çok güzel değil mi?" diye soruyorlardı. Sürekli ilişkisi olan (evli veya birlikte yaşayan) ve sınır konmamış ilişkisi yani cinsel birleşmesi de olanların sayısı hayli düşüktü. Öğrenciler deneyimlerinin artması ile düşüncelerinin değişebileceğini tartıştılar.

Sayısal bulguları incelediğimizde, grubumuzda genel olarak cinsel mitleri onaylama sıklığının, birimizde daha önce yapılan çalışmalara alınan kontrol gruplarından daha yüksek olduğu görüldü. Önceki çalışmalara alınan kontrol bireyleri, sağlıklı, tedavi başvurusu olmayan ve hepsi evli kişilerdi. Grubumuzun cinsel ilişki açısından deneyimsiz ve yüksek beklentili bir grup olmasının, bu farkın ortaya çıkmasında etken olduğunu düşünmekteyiz.

Yüksek eğitim seviyesine sahip, entellektüel yetkinliğini bir ölçüde göstermiş bir grupta dahi, skalada verilen 18 itemin neredeyse yarıya yakın bölümünde, cinsler arasında onaylama açısından anlamlı farkların görülmesi, cinsel rollerin etkinliği açısından dikkat çekicidir. Hele ki, bu öğrencilerden bir kısmının ileride hastaların akıl sağlığı ile ilgileneceği de düşünülürse, hasta yaklaşımlarında bu temel özelliklerin oynayacağı rol daha düşündürücüdür.

Çeşitli çalışmalar da toplumdaki cinsiyet rolleri stereotipleri ile benzer şekilde akıl sağlığı ile uğraşanların da kişileri cinsiyetlerine göre farklı değerlendirdiklerini göstermektedir. Bu çalışmalar arasında en bilineni Broverman ve ark.'nın çalışmasıdır (10). Bu değerlendirmeyi yapanlar psikiyatrik tedaviyi de uygulayan kişiler olduğuna göre böylesi bir değerlendirmenin tedaviye tarafsızlık getirmesi kaçınılmazdır (2). Cinsel eğitimin eksikliği

ve gerekliliği, henüz öncül veriler olarak adlandırabileceğimiz bu bilgilerle dahi kendini göstermektedir. Anatomik veya fizyolojik bilgiler ikili ilişkinin ahenkli sürmesi için bir temel oluşturmamaktadır. Bilgilenme ve bilgilerin uygulanması paralel gitmediğinde cinsel mitlerin değişmesi kolay kolay beklenemez.

Sonuç olarak söyleyebileceğimiz, çocuk, genç, erişkin farketmeksizin her yaşta kişiye cinsel eğitim vererek, yanlış bilginin düzeltilmesi, eksik bilginin tamamlanmasına gerek olduğudur. Ancak öğrencilerin de belirttiği gibi, deneyim artışı ile düşünce ve inanışların da değişebileceği de üzerinde durulması gereken bir noktadır. Bunun cinsel rol gelişimini engelleyebileceğini veya yerleşik olanları yıkarak cinsel doyumun artmasına katkısı olabileceğini düşünürüz.

KAYNAKLAR

1. Kayır A: Cinsel mitler. Ero cinsel yaşam ansiklopedisi. 2:26-28.
2. Yüksel Ş, Kayır A, Sarımurat N, Tükel R: Cinsiyet rolleri, andrognı kavramı ve değerlendirilmesi. XXIII. Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Kongresi, İstanbul 336-38, 1987.
3. Speckens AEM, Hengeveld MW, Nijeholt GL, et al: Psychosexual functioning of partners of men with presumed non-organic erectile dysfunction: cause or consequence of the disorder? Arch Sexual Behav 2:157-72, 1995.
4. Hawton K: Sex therapy: A practical guide. Oxford, Oxford Univ Press, 1985.
5. Daniel DG, Abernethy V, Olver WR: The relationship between beliefs about men's and women's roles in society and views on male sexual dysfunction in 135 women. Soc Psychiat 19:127-33, 1984.
6. Motavallı N, Yücel B, Kayır A, Üçok A: Üç grup evli kadının cinsel inanış ve yaşantılarının değerlendirilmesi. Nöropsikiyatri Arşivi 2-4:94-97, 1991.
7. Üçok A, Kayır A, Yücel B, Motavallı N: Erkeklerde cinsel işlev bozuklukları ile cinsel inanışlar, cinsiyet rolleri arasındaki ilişki. Nöropsikiyatri Arşivi 2-4:98-100, 1991.
8. Zilbergeld B: Male sexuality. Little Brown, Boston, 1978.
9. Baker CD, De Silva P: The relationship between male dysfunction and belief in Zilbergeld's myths: An empirical investigation. Sex Marital Ther 3:229-38, 1988.
10. Broverman IK, Broverman DM, Clarkson FE, et al: Sex role stereotypes and clinical judgements of mental health. J Consulting Clin Psychology 1:1-7, 1970.